

วิชาการด้านสังคมศาสตร์ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*

สมศักดิ์ ชูโต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายและเป็นเรื่องที่มีการพูดกันมาก นอกเหนือจากเป็นคำที่กำลังได้รับความนิยมแล้ว การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นคำประเภทที่สร้างให้เกิดความเห็นพ้องร่วมกันในแง่เป้าหมายที่น่าปรารถนาทำนองเดียวกับคำบางคำ เช่น “คุณธรรม” “ความจริงใจ” หรือแม้แต่ “ความมั่นคง” ซึ่งคงไม่มีใครเถียงว่าไม่ดี ดังนั้น จึงเปิดโอกาสให้ใช้กันได้พร้อมๆ กันขึ้นอยู่กับผู้ใช้ว่าต้องการใช้เพื่ออะไร ในด้านเนื้อหาสาระ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการรวมเรื่องใหญ่ๆ 2 เรื่องเข้าไว้ด้วยกัน คือ เรื่องการพัฒนา และเรื่องคุณภาพชีวิต แต่ละเรื่องมีทั้งความใหญ่โตและกว้างขวาง ความยุ่งยากและสลับซับซ้อนอันเป็นผลให้เกิดการศึกษา วิจัย วิเคราะห์ ประชุม สัมมนา แลกเปลี่ยนความเห็นและถกเถียงกันได้ไม่รู้จบ ยิ่งกว่านั้น ทั้งในเรื่องการพัฒนาและเรื่องคุณภาพชีวิต คำถามและปัญหาต่าง ๆ ได้สะสมและเพิ่มพูนขึ้นในอัตราส่วนที่สูงมากกว่าความสามารถในการหาคำตอบเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ ดังนั้น จึงเป็นเรื่องที่เหมาะสมสำหรับนักวิชาการ

นักปรัชญาผู้หนึ่งเคยถือเป็นหลักปฏิบัติว่าก่อนจะมีการพูดจากันไม่ว่าจะเรื่องอะไรจะต้องมาตกลงกันเกี่ยวกับความหมายของเรื่องนี้เสียก่อน มิฉะนั้นแล้วอาจจะพูดกันไม่รู้เรื่อง หลักปฏิบัติอันนี้ควรอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้กับเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้

เพราะเรื่องนี้ถือได้ว่าแต่ละคนอาจกำหนดความหมายที่ตนพอใจได้ เมื่อเกิดความหมายเฉพาะตัวขึ้นเช่นนั้น โอกาสของความเข้าใจร่วมกันและในแนวทางเดียวกันก็คงจะลดลงไป สาเหตุสำคัญประการแรกที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตมักทำให้เกิดความหมาย

* บทความเสนอในการประชุมสัมมนาเรื่องบทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ณ ห้องคอนเวนชัน โรงแรมแอมบาสเดอร์ 28-29 พฤศจิกายน 2528

เฉพาะส่วนบุคคลขึ้นก็เพราะเป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยค่านิยม คำว่า “การพัฒนา” ก็ดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคำว่า “คุณภาพ” จะมีความหมายอย่างไรขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้ใช้เสียเป็นส่วนใหญ่ ในประการที่สอง เรื่องการพัฒนาและเรื่องคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องเปรียบเทียบ จึงขึ้นอยู่กับจะเปรียบเทียบกับอะไร และพิจารณาจากจุดเริ่มต้นที่ไหน เช่น กลุ่มคนหรือแม้แต่สังคมที่ต้องต่อสู้เพื่อให้อยู่รอดวันต่อวัน คำว่า คุณภาพชีวิต หรือแม้แต่คำว่า การพัฒนาคงไม่มีความหมายอะไรนักท้ายที่สุด แม้ว่าความหมายและความเข้าใจในแนวทางที่พอจะไปด้วยกันได้เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังเป็นปัญหาใหญ่ที่จะต้องสะสางความสับสนให้ลดลงไป ความยุ่งยากนี้ยิ่งเพิ่มขึ้นอีกมากในด้านการกำหนดและดำเนินนโยบาย ยุทธวิธีและมาตรการอันเหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดขึ้นแก่คนในสังคมเป็นส่วนรวม

ดังนั้น ถ้าพิจารณาบทบาทของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรืออาจเรียกเสียใหม่ได้ว่าบทบาทของวิชาการเพราะมหาวิทยาลัยต่างก็มุ่งไปสู่ความดีเลิศทางวิชาการด้วยกันทั้งนั้น เรื่องแรกที่มีความจำเป็นมากและเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับนักวิชาการ ก็คือการเสริมสร้างและสะสมความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้เกิดความหมายและความเข้าใจที่พอจะยอมรับกันได้อย่างน้อยในวงวิชาการ ทั้งนี้เพราะความเห็นพ้องในเรื่องดังกล่าวจะนำไปสู่การศึกษาเพื่อให้เกิดแนวความคิด ปรัชญา ทฤษฎี

และหลักการอันเป็นเครื่องมือสำคัญของการศึกษาเชิงวิชาการที่มีทั้งความกว้างขวางและความลึกซึ้ง ในเรื่องนี้คงต้องอาศัยความร่วมมือของทุกสาขาวิชา มิเพียงเฉพาะด้านสังคมศาสตร์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นจริงขณะนี้ยังห่างไกลกับความปรารถนานี้อยู่มากแม้ว่าความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาการต่าง ๆ ดีขึ้นกว่าในอดีตมากก็ตาม

นักวิชาการมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง มีผลงานและสนใจเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตจะต้องมีบทบาทเป็นผู้นำในการชี้ให้เห็นความสำคัญ เพิ่มความสนใจและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้มากขึ้นและกว้างขวางขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ขณะนี้ บทบาทดังกล่าวมีความจำเป็นและความเร่งด่วนค่อนข้างมากในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะ “คุณภาพชีวิต” กำลังเป็นคำที่นิยมใช้กันมากจนใกล้ที่จะเป็นคำติดปากที่ไร้ความหมาย เป็นคำทันสมัยซึ่งถ้าความนิยมผ่านพ้นไปก็คงหมดไปด้วย ที่น่าวิตกกังวลประการหนึ่งก็คือเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องประเภทที่ทุกคนเห็นพ้องว่าเป็นเรื่องดี เรื่องสำคัญ เรื่องน่าปรารถนา จึงมีโอกาสมากที่จะกลายเป็นเรื่องที่เพียงเกิดการยอมรับทั่วไปแต่ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาเรื่องหนึ่งเท่านั้น

เมื่อต้องการให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตขึ้นแต่ยังไม่มีความเห็นพ้องว่าคืออะไร ยกเว้นเรื่องเป้าหมายที่น่าพึงปรารถนา ถ้าเช่นนี้จะตั้งคำถามใหม่ว่าการไม่พัฒนาคุณภาพชีวิตนั้นเป็นอย่างไร จะช่วยให้เกิดความรู้ความ

เข้าใจดีขึ้นหรือไม่? ในแง่บทบาทของวิชาการ อาจมีการศึกษาสภาพและเครื่องชี้แสดงการไม่พัฒนา ทำนองเดียวกับที่ได้มีการสร้างดัชนีของความจน ของความจำเป็นพื้นฐาน ฯลฯ อย่างที่ได้มีการศึกษาและทำกันอยู่ขณะนี้ ทางสังคมศาสตร์ใช้แนวทางความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาซึ่งน่าจะมียุทธศาสตร์ได้ นอกจากนั้น ก็ยังมีคำถามเพิ่มเติมซึ่งบทบาทของวิชาการจะมีส่วนสำคัญในการหาคำตอบ เช่น คุณภาพชีวิตสำหรับทุกคนเป็นไปได้หรือไม่? ประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีปัญหาความยากจนมากควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร มากน้อยแค่ไหนในเมื่อความจำเป็นพื้นฐานยังต้องทำอยู่เป็นอันมาก? คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องของทุกคนหรือเป็นเรื่องชนชั้น คือ เกี่ยวข้องและสำคัญเฉพาะคนกลุ่มน้อยที่มาตรฐานความเป็นอยู่พอที่ “คุณภาพ” เป็นเรื่องสำคัญ? คุณภาพชีวิตพัฒนาเพื่อใครและใครเป็นผู้กำหนด? จะค้นหาเกณฑ์ของคุณภาพชีวิตสำหรับปวงชนได้หรือไม่? การศึกษาเพื่อแสวงหาคำตอบต่อคำถามเหล่านี้ วิชาการ โดยเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ คงจะช่วยให้มาก ในสภาพการที่ยังมีความสงสัย ความไม่รู้ และไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งเป็นผลให้เกิดคำถามเหล่านี้ขึ้น ความพยายามในแง่วิชาการที่จะศึกษาคำตอบจะช่วยสร้างให้เกิดความเข้าใจอย่างน้อยก็คงช่วยลดข้อสงสัยต่าง ๆ เหล่านี้ลงได้บ้าง

สังคมศาสตร์เป็นวิชาการเกี่ยวกับสังคมมนุษย์ พยายามศึกษาสังคมระดับต่าง ๆ ทั้งในแง่ของความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และในแง่ของสังคมอุดมคติที่พึงปรารถนา เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตย่อมเป็นเรื่องสังคมซึ่งสังคมศาสตร์ต้องสนใจอยู่แล้ว ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าสังคมศาสตร์ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตในแง่ใด เจาะจงด้านไหน และใช้วิธีอย่างไรในการศึกษา เนื่องจากเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่ยอมรับกันว่าน่าปรารถนา จึงควรเน้นการศึกษาไปในแง่ของความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากกว่าในแง่อุดมคติ

เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่แม้ในวงวิชาการ และด้วยเหตุนี้ โอกาสที่จะศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพการที่เป็นจริง ตลอดจนจนปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีอยู่มากจนเกินกำลังความสามารถของนักสังคมศาสตร์ขณะนี้ ดังนั้น นักสังคมศาสตร์เห็นจะต้องเจาะจงเลือกบางด้านที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ในเรื่องนี้ คงต้องถือหลักให้ความสำคัญแก่สังคมของเราเองก่อน แม้ว่าความรู้ความเข้าใจในระดับสังคมโลก และสังคมอื่น ๆ จะละเอียดได้ก็ตาม สังคมของเราเป็นสังคมกำลังพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพราะพลังแรงของการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ การพัฒนาด้านอื่น ๆ มีเพียงแต่ติดตามการพัฒนาเศรษฐกิจไม่ทันแล้วแต่ยังเปรียบเสมือนเป็นปฏิกริยาโต้ตอบและอ้อมชอมกับอำนาจและอิทธิพลของการพัฒนาเศรษฐกิจ ผลของการพัฒนา

ซึ่งเศรษฐกิจเป็นฝ่ายทั้งนำและกำหนดที่มีต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่สังคมศาสตร์จะมีบทบาทในการให้ข้อเท็จจริงและความรู้ความเข้าใจได้มาก การเร่งพัฒนาเศรษฐกิจก็ได้เกิดผลกระทบซึ่งประจักษ์ชัดขึ้นทุกวัน เช่น ต่อทรัพยากรทั้งธรรมชาติและและมนุษย์รวมตลอดถึงสิ่งแวดล้อมที่ทรุดโทรมลงจนเกิดความจำเป็นแล้วที่จะต้องมีการศึกษาติดตามการเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้เพราะผลบางอย่างที่ติดตามมา เช่น มลภาวะของอากาศ น้ำ และปัจจัยอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเองเป็นเครื่องชี้เตือนให้เห็นถึงอันตรายที่มีเพียงมีต่อคุณภาพชีวิตเท่านั้นแต่อาจคุกคามต่อการมีชีวิตของมนุษย์ด้วย สังคมศาสตร์จะมีส่วนช่วยได้มากในการศึกษาเพื่อติดตามความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ในทำนองเดียวกับ “ระบบเตือนอันตราย” ซึ่งได้มีการสร้างขึ้นและใช้กันอยู่ในเรื่องอื่น ๆ การศึกษาอีกด้านหนึ่งซึ่งสังคมศาสตร์มีประสบการณ์และผลงานอยู่มาก คือการศึกษาเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะกรณี เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีขอบเขตกว้างขวาง และมีเรื่องประเภทนี้อยู่มากซึ่งเปิดโอกาสให้นักสังคมศาสตร์ได้เข้าไปมีส่วนร่วม

วิธีการในการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างสาขาวิชาเป็นหลักซึ่งไม่เฉพาะแต่สาขาวิชาต่าง ๆ ของสังคมศาสตร์เท่านั้น เพราะเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความกว้างขวางมาก ปัญหาหลักของความร่วมมือ

ระหว่างสาขาวิชามีความคล้ายคลึงกับปัญหาหลักของเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต กล่าวคือ มีการยอมรับว่าดี นำปรารถนา แต่ความก้าวหน้าของการปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนานี้มีอยู่น้อยมาก แม้ว่ามันก็สังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ มีความร่วมมือกันมากขึ้นในด้านวิชาการ ด้านความสัมพันธ์ใกล้ชิดขึ้นระหว่างมหาวิทยาลัยหรือแม้แต่มหาวิทยาลัย แต่ก็หาวิธีการศึกษาวิจัยร่วมสาขาวิชาที่แท้จริงและที่เป็นผลยังไม่พบ เรื่องนี้เห็นจะต้องทดลองกันต่อไป อย่างไรก็ตาม ความจำเป็นของความร่วมมือเห็นได้ชัดและยอมรับกันทั่วไป ผลงานอันเกิดขึ้นจากความร่วมมือทางวิชาการจึงน่าจะหวังได้ว่าจะค่อย ๆ ดีขึ้นเป็นลำดับ

เรื่องการพัฒนา -ไม่ว่าเป็นการพัฒนาด้านใด -แม้จะศึกษาเป็นเรื่องวิชาการบริสุทธิ์ได้แต่ก็คงหลีกเลี่ยงการศึกษาประเภทประยุกต์ไปไม่พ้น เท่าที่เป็นอยู่ขณะนี้การศึกษาประยุกต์เรื่องการพัฒนาไม่มีการศึกษาบริสุทธิ์เพราะเข้าใจกันว่าจะเกิดประโยชน์ในด้านการปฏิบัติ

การศึกษาประยุกต์นี้มักเริ่มโดยการกำหนดและการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาแล้วเสนอแนะทางออกในรูปของนโยบายและมาตรการ การศึกษาเช่นนี้มีชื่อเรียกหลายชื่อแต่อาจเรียกรวม ๆ ได้ว่าเป็น “การศึกษานโยบาย” ในปัจจุบัน การศึกษานโยบายได้รับความนิยมและกระทำกันมากในหมู่นักวิชาการมหาวิทยาลัย ได้มีการจัดตั้งสถาบัน

และหน่วยงานขึ้นหลายแห่งในแต่ละมหาวิทยาลัย สมาคมวิชาการที่น่าสนใจและดำเนินการด้านการศึกษานโยบายก็มีอยู่ไม่น้อย นักวิชาการที่เกี่ยวข้องมีจำนวนมากขึ้นและผลงานที่ได้กระทำไปแล้วและกำลังกระทำอยู่มีปริมาณมากจนอาจจำเป็นที่จะต้องมีศูนย์ทำหน้าที่ติดตามและเผยแพร่ให้ทราบกันในวงวิชาการว่าใครได้ทำอะไรไปแล้วและกำลังทำอะไรอยู่

แม้ว่าความก้าวหน้าด้านปริมาณมีอยู่ค่อนข้างมาก ปัญหาของการศึกษานโยบายเป็นปัญหาด้านคุณภาพ โดยทั่วไป คุณภาพของการศึกษาวิเคราะห์เชิงวิชาการมักมีสูงกว่าคุณภาพด้านการเสนอแนะทางออกในรูปของนโยบาย ที่เป็นเช่นนี้ก็น่าเห็นใจนักวิชาการ เพราะย่อมมีความรู้และประสบการณ์ด้านนโยบายน้อยกว่าด้านวิชาการ ดังนั้น ทางออกในรูปนโยบายที่เสนอแนะจึงมักเป็นนโยบายที่น่าปรารถนามากกว่านโยบายที่มีความเป็นไปได้สูงในการปฏิบัติ ถ้ายอมรับข้อจำกัดดังกล่าว การศึกษานโยบายที่เน้นเฉพาะวิชาการโดยให้ความสำคัญแก่การวิเคราะห์เรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากทางออกในรูปของนโยบาย ก็น่าจะทำได้และจะเป็นประโยชน์ด้วย

เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่เหมาะสมต่อการศึกษานโยบาย แต่ก็สร้างความยุ่งยากมากขึ้นด้วยเช่นกัน ที่เหมาะสมเพราะเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถพิจารณาได้หลายแง่หลายมุมและมีปัญหาให้

ศึกษาวิเคราะห์ได้มาก อย่างไรก็ตามโอกาสที่เปิดกว้างแก่นักวิชาการดังกล่าวอาจเป็นการทำให้มีการศึกษาเฉพาะเรื่องมากเกินไปจนไม่เกิดความเข้าใจในภาพรวม ทำนองเดียวกับคำพังเพยที่ว่า “เห็นต้นไม้แต่ไม่เห็นป่า” ยิ่งการจำกัดขอบเขตของเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังคงเป็นปัญหาอยู่ การมองเห็นภาพรวมดังกล่าวก็ยิ่งเพิ่มความยุ่งยากมากขึ้น การศึกษานโยบายเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังสร้างปัญหาเพิ่มเติมในแง่การเสนอทางออกในรูปของนโยบาย เหตุผลสำคัญก็คือเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตจะเกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐเกือบทุกด้าน ไม่เฉพาะด้านนโยบายสังคมเท่านั้นซึ่งเท่าที่เป็นอยู่ก็มีปัญหาอยู่ไม่น้อย ดังนั้น ความชัดเจนของแต่ละนโยบาย ความเกี่ยวข้องและการประสานซึ่งกันและกันเพื่อไปสู่เป้าหมายรวมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นปัญหาท้าทายนักวิชาการที่สนใจศึกษาด้านนโยบายมากที่สุดทีเดียว

เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตยังเป็นเรื่องที่สาธารณชนจำเป็นต้องรู้และเข้าใจอีกมาก ผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิชาการจึงมีทั้งภาระและบทบาทที่สำคัญในด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้กว้างขวางออกไป มหาวิทยาลัยมีหน้าที่หลักในด้านการเรียนการสอนซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการให้ความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความกว้างขวางเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเกือบทุกสาขา การสอดแทรกเรื่องนี้เข้าไปในหลักสูตรของการเรียนการสอนก็น่าที่จะทำได้ทันทีอย่างน้อย

ที่สุดก็คงจะช่วยเพิ่มความรู้สำนึกให้แก่นิสิต นักศึกษา บางมหาวิทยาลัยซึ่งมีนักวิชาการที่มีความรู้และความสนใจเป็นจำนวนมาก อาจมีการปรับปรุงหลักสูตร สร้างโครงการ การเรียนการสอนประเภทร่วมสาขาวิชาการ เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมตลอดถึงความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และองค์การนอกมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมหาวิทยาลัยของเราที่เป็นของรัฐ เป็นมหาวิทยาลัยราชการประเภทไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใคร ในเรื่องที่มีความสำคัญแต่ค่อนข้างใหม่ เช่น เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรพิจารณาด้วยความระมัดระวังและรอบคอบต่อแนวโน้มที่มักเกิดขึ้นเสมอ ๆ คือสร้างโครงการระดับปริญญาขึ้นใหม่ และสร้างคณะวิชาหรือสถาบันการศึกษาขึ้นใหม่เพื่อการนี้

แต่การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่สำคัญที่สุดก็คือการเผยแพร่ต่อสาธารณชน มหาวิทยาลัยทุกแห่งต่างก็กำหนดการให้บริการ สังคมเป็นวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนั้น การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตย่อมถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ผลของการดำเนินบทบาทดังกล่าวของมหาวิทยาลัย -ไม่เฉพาะแต่มหาวิทยาลัยของเราเท่านั้น - มักมีน้อยกว่าความคาดหวัง ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็น

เพราะว่ามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องหมกมุ่นในด้านการผลิตความรู้ความคิดมากกว่าการเผยแพร่ในขณะที่เรื่องการเผยแพร่โดยเฉพาะต่อสาธารณชนมีความยุ่งยากสับสน ต้องการความรู้ ประสบการณ์และเทคนิคซึ่งนักวิชาการมหาวิทยาลัยไม่ค่อยมีความคุ้นเคยมากนัก ดังนั้น การเผยแพร่ต่อสาธารณชนจึงต้องเป็นการกระทำร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ นอกมหาวิทยาลัย เช่น สื่อมวลชน กลุ่มบุคคลและองค์การสาขารณกิจอื่น ๆ เป็นต้น นักวิชาการมหาวิทยาลัยอาจมีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการของการเผยแพร่ดังกล่าวรวมถึงเสนอแนะแนวทางของการจัดการเพื่อให้เกิดผลในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ในปัจจุบัน แม้แต่ในวงวิชาการมหาวิทยาลัย ความรู้ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็ยังมีอยู่ค่อนข้างจำกัด ผู้เกี่ยวข้องมักเป็นนักวิชาการด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ประชากร และการพัฒนาสังคมเสียเป็นส่วนใหญ่ จึงน่าจะให้ความสนใจเป็นพิเศษแก่การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นแก่เพื่อนร่วมวงวิชาการด้วยกัน ที่สำคัญก็คือ สามารถชี้ให้เห็นได้ว่าเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องร่วมสาขาวิชาและแต่ละสาขามีความรู้และประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อบทบาทร่วมกัน